

УДК 336.76

Стащук О. В.,*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту Волинського національного університету імені Лесі Українки,***Підцерковний Б.,***студент 3-го курсу економічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки*

ТЕХНІЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ ФОРЕКС

У статті розглянуто сутність технічного аналізу ринку Форекс, проаналізовано види технічного аналізу та їхні складові елементи. Визначено особливості та переваги стратегій одержання прибутку на ринку Форекс.

Ключові слова: Форекс, ціна, купівля, продаж, ринок, технічний аналіз, лінії опору, лінії підтримки, японські свічки, трендові індикатори, осцилятори, стратегії.

Статья рассматривает сущность технического анализа рынка Форекс. Исследовано виды технического анализа и их составные элементы. Определены особенности стратегии получения прибыли на рынке Форекс.

Ключевые слова: Форекс, цена, покупка, продажа, рынок, технический анализ, линии сопротивления, линии поддержки, японские свечи, трендовые индикаторы, осцилляторы, стратегии.

The essence of technical analysis of Forex market is considered in this article. The types of technical analysis and their components are researched. The main strategies to profit from Forex and their specialities are offered.

Key words: Forex, price, buy, sell, market, technical analysis, resistance lines, support lines, candlesticks, trend indicators, oscillators, strategies.

Постановка проблеми. Протягом останніх років валюта стала одним із найпопулярніших фінансових інструментів. Це зумовлено тим, що торгівля на ринку Форекс є ефективним способом одержання прибутку при незначних трансакційних витратах та високій ліквідності активів. За даними Всесвітнього банку міжнародних розрахунків, щоденний обсяг операцій на ринку Форекс у 2010 році становив 4 трильйони доларів. Наявність маржинальної торгівлі робить міжнародний валютний ринок доступним і для фізичних осіб, хоча маркет-мейкера-

ми є комерційні та центральні банки, інвестиційні фонди, транснаціональні корпорації.

Для аналізу ринку Форекс більшість трейдерів застосовує технічний аналіз, при проведенні якого увага звертається лише на графік руху ціни за певний період часу без врахування політичних, економічних чинників. Тут існує велика кількість різноманітних інструментів, теорій, стратегій, які дають змогу за допомогою аналізу часових рядів спрогнозувати поведінку ціни в майбутньому. Тому здійснення технічного аналізу є актуальним не тільки на ринку Форекс, а й на фондовому і ф'ючерсному ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання технічного аналізу ринку Форекс практично не розглядалося у вітчизняній науковій економічній періодиці. Це, насамперед, пов'язано із становленням фінансового ринку України, новизною та практичною спрямованістю технічного аналізу. Дослідженням питань, пов'язаних із технічним аналізом ринку Форекс, займалися такі іноземні науковці та практики з питань фінансів, як А. Куликов, Б. Вільямс, Г. Моріс, Ч. Доу, К. Лука, Р. Колбі, М. Кан, Дж. Аппель, Е. Найман, К. Лін та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою нашого дослідження є висвітлення особливостей проведення технічного аналізу на ринку Форекс, для пояснення якої ми виділили такі завдання: 1) розгляд аксіом технічного аналізу; 2) опис методів класичного технічного аналізу; 3) визначення умов застосування основних комп'ютерних індикаторів аналізу ринку Форекс; 4) оцінка окремих стратегій отримання прибутку на ринку Форекс.

Виклад основного матеріалу. У 1900 році Чарльз Доу опублікував теорію, яка описує поведінку цін акцій у часі. Вона включає 6 постулатів, три з яких протягом ХХ століття стали аксіомами технічного аналізу фінансових ринків:

Ціна враховує все. Будь-який чинник, що впливає на ціну (економічний, політичний або психологічний), вже врахований ринком і включений у процесі формування ціни.

Ціна рухається направлено. Головним завданням технічного аналізу є визначення напрямку руху цін для використання у торгівлі. Тому здійснювати операції варто відповідно до тенденції на ринку. Розрізняють 3 види трендів: “бичачий” (ціна рухається вгору), “ведмежий” (ціна рухається вниз), бічний (ціна практично не змінюється).

Історія повторюється. Ця аксіома заснована на припущенні про незмінність людської психології. Якщо протягом певного періоду часу ситуація розвивалася визначеним чином, то немає підстав вважати, що при аналогічних початкових умовах учасники ринку будуть діяти інакше [1, с. 63-64].

Весь технічний аналіз умовно поділяють на 2 види залежно від методів, що застосовуються: класичний технічний аналіз, заснований на вивченні та аналізі саме цінових графіків; комп'ютерний технічний аналіз, побудований на використанні методів математичної статистики та спеціальних алгоритмів обробки даних.

Класичний технічний аналіз передбачає виявлення тих чи інших тенденцій на ринку, аналіз японських свічок, пошук графічних фігур продовження або розвороту тренду, побудову ліній опору або підтримки. Розглянемо детальніше деякі методи.

1. Японські свічки – спосіб технічного аналізу, який виник у XVIII столітті в Японії і використовувався для обчислення прогнозу вартості нового урожаю рису. Будеться свічка за цінами “open” (відкриття позиції), “high” (найвища ціна), “low” (найнижча ціна), “close” (закриття позиції). Відстань між “open” і “close” утворює тіло свічки, яке набуває вигляду прямокутника. Коли “close>open”, то свічка має світле забарвлення, в протилежному випадку – темний колір. Вертикальна лінія між тілом і найвищою ціною періоду називається верхньою тінню свічки. Аналогічна лінія, проведена від тіла до найнижчої ціни періоду, є нижньою тінню свічки [5].

Сьогодні майже усі трейдери використовують японські свічки для представлення графіку руху ціни валютної пари. Це дає змогу візуально оцінити наявність і силу того чи іншого тренду. А на основі різноманітних моделей розвороту (“молот”, повішений”, “дожі”, “просвіт у хмарах”, “завіса із темних хмар”) можна спрогнозувати зміну тренду.

2. Графічні фігури є досить суб'єктивним методом класичного технічного аналізу, адже він залежить від погляду на ринок у цілому і поточну ситуацію окремо. Є фігури продовження (“прапорці”, вимпели”) або розвороту тренду (“голова і плечі”, “зворотня голова і плечі”, “подвійне дно”, “потрійне дно”, “подвійна вершина”, “потрійна вершина”) [1, с. 76].

3. Лінія, яку ціна не може пробити вниз, називається лінією підтримки (Support-sup), а лінія, яку ціна не може пробити вгору, називається лінією опору (Resistance-res). Канал, що утворюється в результаті проведення паралельних ліній (sup, res), називається оптимальним діапазоном торгових змін. При цьому існують правила, які необхідно враховувати при аналізі ринку Форекс за допомогою ліній підтримки або опору:

– чим більший діапазон цін в області підтримки або опору, тим ця область сильніша;

– як тільки ціна наближаються до підтримки або опору, необхідно зробити вказівку: “продати нижче наявного рівня цін” (якщо відкрита позиція на купівлю), або дати розпорядження: “закрити позицію на продаж вище наявного рівня цін” (якщо відкрита позиція на продаж);

– аналіз по лініях підтримки або опору більш точний на довгострокових періодах, ніж на короткострокових;

– пробиття рівнів підтримки або опору саме по собі не є сигналом купівлі або продажу – необхідно, щоб й інші інструменти технічного аналізу давали сигнал для здійснення відповідної операції [7].

При комп'ютерному аналізі використовують велику кількість різноманітних індикаторів, які умовно групують на 2 частини: трендові індикатори і осцилятори. Розглянемо коротко найбільш вживані із них.

"Moving Average" – найбільш часто використовуваний індикатор в технічному аналізі. Ковзаюча середня визначає середнє значення ціни інструмента за визначений період. Коли графік руху ціни піднімається вище значення "Moving Average", виникає сигнал для купівлі валютної пари. У протилежному випадку з'являється сигнал для продажу. Вказаний індикатор використовується періоди в наявності "бичачого" або "ведмежого" тренду, а при бічному не ефективний [3].

"Moving Average Convergence-Divergence" (MACD) – осцилятор, розроблений Джеральдом Аппелем. Найчастіше MACD використовується при бічному русі ціни, досить точно показуючи точки входу і виходу з ринку. Цей осцилятор застосовують для виявлення дивергенції – розходження напряму руху індикатора і ціни, що дає змогу виявити розворот тренду [1, с. 89].

Осцилятор "Relative Strength Index" (RSI) сигналізує про прагнення ринку до зміни тренду, змінюючи своє значення від 0 до 100%. Оптимальним рівнем для продажу активів вважається значення RSI більше 80% (зона перекупленості), для купівлі – 20% (зона перепроданості), але при бічних трендах дані зони, як правило, відрізняються (наприклад, 70% і 30%) [1, с. 91].

Осцилятор "Stochastic Oscillator" виводиться на графіку у вигляді двох ліній: % K і % D. Перша лінія малюється суцільною, а друга – пунктирною. Осцилятор змінює своє значення від 0 до 100%. На відміну від RSI, Stochastic Oscillator швидко показує зміни настроїв ринку. Сигналом на купівлю активу є вихід осцилятора із зони перепроданості (більше 20%), на продаж – вихід із зони перекупленості (менше 80%) [4].

Окреме застосування якого-небудь трендового індикатора, осцилятора, методу класичного технічного аналізу часто призводить до отримання хибних результатів і, як наслідок, до втрати трейдером активів. Тому важливе місце для мінімізації ризиків на ринку Форекс має наявність торгової стратегії, яка передбачає набір певних елементів технічного аналізу та визначення умов їх застосування. Очевидно, що вибір стратегії є індивідуальною справою і залежить від самого

трейдера та умов на ринку, однак можна виділити декілька поширених торгових стратегій.

Досить часто учасники ринку Форекс використовують стратегію “Торгівля проти “подвійних нулів”. Вона ґрунтується на тому, що трейдери мають схильність розміщувати ордери на фіксацію прибутку поблизу “подвійних нулів” (1,3200; 0,9400 тощо). Тому переважно там формуються лінії спротиву або підтримки. Необхідним є те, щоб ці лінії підтверджували “Moving average”, смуги Болінджера або рівні Фібоначі. Після цього залежно від тренду, який розвивався до “подвійних нулів”, ставимо операцію на купівлю чи продаж валютної пари [2, с. 111-112].

Стратегія “Метод Пур’я” використовується при торгівлі середньо- та високоволатильними активами на годинному графіку. У цьому випадку застосовуємо дві повільних Moving Average з періодами 85 і 75 відповідно та одну швидку МА з періодом 5. Також застосовуємо осцилятор MACD із такими параметрами: швидкий ЕМА 15, повільний ЕМА 26, MACD SMA 1.

Відкриваємо операцію продажу, коли швидка МА перетинає обидві повільні МА зверху вниз, а MACD закривається нижче нульового рівня. Відкриваємо операцію купівлі, коли швидка МА перетинає обидві повільні МА знизу вверху, а MACD закривається вище нульового рівня.

Стратегія “Метод аутсайдингу” передбачає встановлення на 15-хвилинному графіку ЕМА (експоненційної ковзаючої середньої) з періодом 9. Відкриваємо операцію лише тоді, якщо тіло і тіні японської свічки не торкаються ЕМА (9). На “бичачому” ринку це буде операція купівлі, на “ведмежому” – продажу [6].

Висновки. Отже, в результаті дослідження ми дійшли висновку, що технічний аналіз – це ефективний спосіб для прийняття рішень стосовно здійснення операцій на ринку Форекс завдяки своїй доступності, швидкості, зручності та різноманітності індикаторів, які застосовуються для з’ясування динаміки змін цін активів. Головним завданням трейдера є вибір такого набору методів класичного технічного аналізу, комп’ютерних індикаторів, який би якомога точніше показував моменти відкриття і закриття торгових позицій. Використання тої чи іншої стратегії на ринку Форекс залежить від часового періоду аналізу, тенденцій на ринку, особливостей руху графіку цін конкретної валютної пари.

Література:

1. Куликов А. Форекс для начинающих / А. Куликов. – СПб. : Питер, 2003. – 368 с. : ил.

2. Лин К. Дейтрейдинг на рынке Forex. Стратегии извлечения прибыли / Кетти Лин; Пер. с англ. – 4-е изд. – М. : Альпина Паблишерз, 2011. – 237 с.

3. Скользящее среднее [Электронный ресурс] : Все о заработке в интернете. – Форекс. – Технический анализ. – Режим доступа : <http://earningguide.biz/forex-tech2.php>.

4. Стохастический осциллятор (Stochastic Oscillator) [Электронный ресурс] : Учебник Форекс. – Технический анализ Forex (Форекс). – Режим доступа: <http://enc.fxeuroclub.ru/115/>.

5. Японські свічки [Электронный ресурс] : Специфічний аналіз Форекс. – Режим доступу: <http://skeptik.dp.ua/specyfichnyj-analiz-foreks-yaronski-svichky.html>.

6. Скальпирующие Стратегии Форекс [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://strategy4you.ru/skalpiruyushhie-strategii-foreks/page/2>.

7. Лінії підтримки і опору на ринку Форекс [Электронный ресурс] : Бізнес та фінанси. – Режим доступу : <http://ukrarticles.pp.ua/biznes-i-finansy/19885-linii-podderzhki-i-soprotivleniya-na-rynke-foreks.html>.